

MEHMET EROĞLU • Düş Kırgınları

agorakitaplığı, 2005-2009 (5 baskı)

İletişim Yayınları 1976 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 296

ISBN-13: 978-975-05-1438-8

© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2014, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Felicia Simion, “Toujours”

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Birhan Koçak

BASKI ve *CILT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Çağaloglu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MEHMET EROĞLU

Düş Kırgınları

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu. Aynı dönemde, 12 Mart Darbesi ardından kurulan Sıkıyönetim Mahkemesi'nce sekiz yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel afın sonra yazmaya başladı. İlk romanı *Issızlığın Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *Issızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü'yü* sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adımı Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırgınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusu* (2006) yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine*'ye 2011 yılında yayımlandı. Eroğlu'nun ayrıca öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* adlı bir kitabı daha vardır. Fay Kırığı Üçlemesi'nin son kitabı olan *Rojin*, 2013 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı*, *Issızlığın Ortası*, *Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve FIPRESCI (Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Federasyonu) ödüllerini kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü ile 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi, sinema filmi senaryolarını da içermektedir.

“İnsan, var olduđuna inanmak
için mi kendini anlatır? Öyle ise susacağım...”

Kuzey Erkil

Giriş

Yazarın notu, Kasım 2004:

“Sanat, tanrısallığın fethiyse, sanatçı da bu kutsal savaşın öncüsüdür...”

Tarih, 20 Mayıs 2004, yer, yılın altı ayını geçirdiğim eski taş evin denize bakan geniş terası; saat yediye geliyor olmalıydı, bir yandan derin derin soluyarak Domuz Burnu'na bakıyor, bir yandan da İstanbul'daki bir dergiye hafta sonuna kadar göndereceğime söz verdiğim yazının son satırlarıyla uğraşıyordum. Acaba 'fethi' yerine 'keşfi' mi desem, yoksa iki sözcüğü birlikte kullanıp, Tanrı'ya yöneltilmiş meydan okuyuşu yumuşatsam mı? Bunun gibi, pek de anlamı ve önemi olmayan, sona yaklaştıkça yazarı ele geçiren o kaygılı titizliğin üstesinden gelmeye çalışıyordum.

İşte tam o sırada, kararsızlığımı yandaki sehpa dakikalardır beklediğim soğumuş kahveyle yatıştırmaya niyetlendiğimde, Kanal'ın ortalarından kıyıya düşen cansız imbatın serinletemediği terasa, alnındaki terleri silerek bir kadın girdi. Onu daha önce hiç görmemiştim; beklediğim birisi de

yoktu. Birkaç saniye boyunca, gecenin karanlığında rastlantıyla karşılaşan ayrı türden iki yırtıcı gibi birbirimizi sessiz bir tedirginlikle tartarak bekledik. Kadın, acele etmeden etrafı gözden geçirdi, sonra kararlı adımlarla oturduğum köşeye doğru yürümeye başladı. Ayağa kalkacakmışım gibi kahveyi aceleyle az önce aldığım sehpaya bıraktım. Ama kalkmadım. Çünkü kararsızlığımın yerini donuk bir şaşkınlık almıştı. Beni hareketsizliğin içine hapseden bu anlamsız şaşkınlığın nedeni, kadının –zamanımın çoğunu geçirdiğimden mahremiyetimi de içeren bir odaya dönüşmüş– terasta birdenbire ortaya çıkışı değil, yüzünü ve saçlarını başörtüsü gibi sarmış olan garip, buğumsu kuşaktı. Yaklaştıkça durum belirginleşti: Davetsiz misafirin ya teninden dışa doğru bir ışık yayılıyordu ya da duru yüzü, çevresindeki eğik akşamüstü ışığını içine emiyordu. Kadın aslında uzun boyluydu ama üstünde bedenine henüz yerleşmemiş, hatlarını kalınlaştırmamış eğreti birkaç kilo göze çarpıyordu.

Bazı geceler yandaki tarlada rastladığım, çiftleşme çağrısı yaparken etrafa fosfor yayan yakamozları hatırlatan ışıltılı kadın, masanın önüne gelir gelmez kendini tanıtmaya gerek görmeden konuşmaya başladı. Garip olduğu kadar küstah ve pervasızdı; ses tonundan ve istediğini alacağına inanarak gözlerimin içine bakmasından anlaşılıyordu bu.

“Bir öykü yazmanızı istemeye geldim buraya.” İlk sözleri –tavırlarına bakılırsa emri demeliydim– bunlar oldu. Ancak kadın hızlı, buyurgan başlangıcın aksine sözlerinin arkasını getirmeden sustu. Benim gibi soluk soluğaydı. Eve asfalt yoldan değil, deniz tarafından, patikayı tırmanarak ulaşmış olmalıydı. Öyleyse arabayla değil, yan koyulardan birisinden motorla gelmişti. “Onun,” diye mırıldandı soluklanınca. “Hayatını hüznünün şiirine dönüştüren bir çılgın hakkında.”

Ve sonra sözünü ettiği çılgınla tanışmam için elinde tuttuğu fotoğrafı masaya bıraktı.

Durum giderek garipleşiyordu. İçimden kadını terslemek geliyordu ama bunu yapacak yerde susarak plastik masanın üstündeki resme döndüm. Süslü, dökme pik bir elektrik direğinin altında ayakta duran bir erkeğin fotoğrafıydı bu: 1.80'nin üzerinde bir boy; hiç kalınlaşmamış, omuzları hafifçe dışarı çıkmış bir beden; kumral saçlar; iri ama coşkusuz, iz bırakmayan bakışların döküldüğü renksiz gözler ve yaşını ele vermeyen bir yüz...

“Aşk, ruhumuzun çileli ergenliği imiş... Sizce de öyle mi?”

İyi bir tanımdı; hem de yazmış olmayı isteyeceğim kadar. Kim söylemişti bunu? Fotoğraftaki adam mı? Aşk, varoluşumuzun nedeni, ruhumuzun ölümsüz tohumu... Önüne geçemediğim bir betimleme isteğiyle uyarılarak kâğıt aradığımı fark edince öfkeyle durakladım. Sorularla irkiliyordum: Kimdi beni böyle kıskırtan bu kadın? Beni okumuş muydu? Evime habersiz gelme, mahremiyetime sızma cesaretini nereden bulmuştu? Sonra, asıl rahatsız edici soruyla irkildim: İkinci sınıf yazarlar gibi ısmarlama bir öykü yazacağımı nereden çıkarmıştı?

İşıltılı kadın, düşüncelerimi okuyabiliyormuş gibi can alıcı soruyu hemen cevapladı:

“O önemli birisidir...” Biraz bekleyip, etkisinden emin olduğu sözcükleri, direncimi kıracak o kutsal şifreyi seslendirdi: “O da sizin gibi Tabur Defteri'ne kayıtlı...”

Tabur Defteri! Yarımada sakinlerinin çoğunluğu için tabu, bazıları için sihirli ve gizemli bir anahtar sayılan bu iki sözcüğü duyar duymaz, onu yönlendiren kılavuzun kim olduğunu anladım. Bedenimi beceriksizce kontrol etmeye çalıştım ama yumruk yemiş gibi sallanıyordum. Onu kimin gönderdiği açıktı. Yarımada'nın gizli efendisi, garip deniz yaratığı, bunca yıl bekledikten sonra ilk adımı atmaya mı karar vermişti? Aklımdan bunlar geçerken göz ucuyla masanın üstündeki adama baktım: Onunla sırdaştık; hatta ak-

raba. Artık kim olduğunu biliyordum. Kadın, “Adı...” diye tekrar konuşmaya başlayınca elimi kaldırıp onu susturdum.

Hem onun hem de fotoğraftaki adamın adını duymuştum. Bütün Karaburun aylardır Burgazardı’ndaki Karayel Oteliyle ilgili dedikodularla çalkalanıyordu. Sanırım o anda karar verdim. Eğer yazacak olursam, bu sadece onların değil, Yarımada’nın ve tabii ki balık Tanrı’nın da hikâyesi olacaktı. Göğsüm ince bir sızıyla biçildi: Evet, yazgımın sonunu bir yunusa emanet ettiğim kendi öykümü geriye, sisli bir belirsizliğin içine gizleyecektim.

Kadına –aslında onu gönderene– boyun eğeceğimi belli eden bir teslimiyetle gülümseyip, oturması için karşımdaki salıncağı işaret ettim, sonra uzun uzun öksürdüm. Ciğerlerim heyecana dayanamamıştı.

Bana her şeyi açık açık, hiçbir şeyi gizlemeden aktaracağına söz verdiği o akşamüstünden sonra haftada iki, bazen de üç gün buluşarak, konuşmaya başladık. O, olup bitenleri tarih sırasıyla anlatıyor, ben, –olaylar sadece bir âşığı ilgilendirecek ayrıntılara saplanıp kaldığında– olayların akışımı öksürüklerimle bölüp, onu sinirlendirdiğini bile bile gereksiz bulduğu sorular soruyordum. Önceleri ikimiz de gergindik. Haziran’ın ilk haftasında buluşmalarımız rutinleşince –farklılıkları gideren o etkili yapıştırıcıyla, alışkanlıkla– rahatladık. Anlattığı öyküyü kaleme almaya neden hemen, hiç karşı koymadan razı olduğumu sormadı. Ben de ona yazmayı kabul edişimin ardındaki gerçekten söz etmedim. Hiç durmadan anlattı: Haziran sonunda elimde yeterince not birikmişti. Çatıyı çatabileceğimi hissedince, kurguyu tasarlamak –biraz da dinlenmek için– buluşmalara bir süreliğine ara vermeyi önerdim.

Gençlik, başarıları abartmaksa, yaşlılık, başarısızlıklarımızla uzlaşmayı öğrenmektir. O Temmuz boyunca yazacağım romanı düşünürken sık sık bu gerçeği hatırlattım ken-

dime. Tembelliğimin içindeki cansız ve amaçsız salınışlar diye özetlenebilecek hayatım uzun bir süredir bu hesaplaşmadan ibaretti... Temmuz, aynı zamanda Yarımada'da şikâyet ayıydı da. Güneş ortalığı kavuruyor, felaket tellalı yaşlı kadınlar her yeri yıkacak zelzelenin yakın olduğundan söz ederek dövünüyorlar, balıkçılar, semiz –yumurtalı ve sütlü– balıkların bu yıl aşağıya inmek yerine açıktan geçtiğini, bu yüzden Ağustos başından önce çakı kadar bile bir kefal yakalayamayacaklarını söyleyerek birbirleriyle sonu kavgayla biten iddialara giriyorlardı. Öykünün sahibesi ise her gün en az iki kez arayarak sürekli geç kaldığımı hatırlatıyordu.

Zor ve sıkıntılı günlerdi. Sıcak, son on yıldır yarım yamalak görev yapan tembel ciğerlerimin kalanını eritmekle meşguldü. Bu yüzden geceleri neredeyse hiç uyumuyor, sabahları Foça'nın üstünde kararsız bir çiçek gibi açan şafağın Yarımada'yı yeniden yarattığı saatlerde kalkarak, güneş yükselene dek uzun uzun, aradığım cevaplar oradaymış gibi aradaki –çoğu kez durgun bir ırmağı andıran– Kanal'ı seyrediyordum. Bazen de –galiba umutsuzluğa kapıldığımda– Gazep Kayası'na gidiyor, yunusların Tanrısı'nı görmeyi umarak denizin dibini gözlüyor, düşüncelere dalıyordum... Yazmayı planladığım aşk öyküleri boy atıp serpilir, sonra da bahar çiçekleri gibi kururken ben neredeydim? Neler yapıyordum? Yüreğimizin en narin ürperişiyle büyülenmiş o üç kişiyle, rastlantıyla da olsa hiç karşılaşmış mıydım? Hatırlamıyordum. Dramlar, ne kadar yakıcı olurlarsa olsunlar, sadece kahramanlarını kavuran iç yangınlardır; tutuşturdukları alevler kara, isli dumana dönüşmeden fark edilmezler. Her şey hayatımın odağına yerleşen bu terastan birkaç kilometre ötede olup bitmişti, ama bizim hiçbir şeyden haberimiz olmamıştı. Hüzünlü aşk şarkılarını, kösnül çığlıkları, Iraklı annenin çığlıklarını, mutluluk ya da mutsuzluğu, sırdaşımın iri bir kadının göğsünde ağlayışımı, sinsî katilleri, hiçbir

şeyi duymamıştık; iki sevgilinin çocuğu olan köpeğin havlamasını bile.

Ağustos'ta ötekilerle tanıştım. Banda aldığım konuşmaları –Sami'nin deyişiyle ifadeleri– noktalamıştım elimde yeterli malzeme birikmişti. Ancak nasıl başlayacaktım? Bu hâlâ cevabı verilmemiş bir soruydu. Her şeyden önce –benimkini bir kenara bırakırsak– ortada bir değil, iki öykü vardı ve bu iki öykünün arasına, kurgu açısından sorun yaratabilecek, olayların iç örgüsünü gevşetebilecek beş yıl gibi uzun bir zaman dilimi girmişti. Ama sonra, yandaki sebze bahçesinden –çiçek rayihası gibi– yükselen ve canlılıkla ölümü birleştiren keskin toprak kokusunun ayırıcılığına vardığım bir sabah, bu beş yılın dramları birbirinden ayırmadığını, aksine yaklaştırıp bütünleştirdiğini fark ettim: Artık edebiyatla süsleyip hüznünü seyreltmeye çalışacağım öyküye nasıl başlayacağımı biliyordum: Tabur Defteri'ndeki sırdaşımın –yazarları kışkırtacak– güncesiyle... Başka hiçbir giriş öyküyü, öykünün tonunu, koyuluğunu o üç paragraftaki gibi anlatamazdı. Keskin bir ılığı hatırlatan dördüncü sayfa, büyük bir müzik parçasına yol gösteren anahtar değil miydi? “*Ey varoluşumuzun onulmaz hüznü, ey hiçliğimin vahşi boşluğu, ey kader!..*”

Gezgin bir ayyaşın güncesinden, sayfa 4:

“Ölüler ölmez... Ölülerin, yaşayanlarla
kıyaslandıklarında tek üstünlükleri de budur.”
(Nietzsche)

“Ey varoluşumuzun onulmaz hüznü, ey hiçliğimin vahşi boşluğu, ey kader! Bırak ve beni sarhoşluğuma terk et. Ey günbatımının yaygaracı kızıllığı, ey kıyı denizlerinin uğursuz boraları, ey batının karayeli, anakaranın poyrazı; ey ağustosböceklerinin kösnül şarkıları... Bırakın peşimi.

Neden lavlarıyla cehennemi ayağımızın dibine getirecek bir volkan yok yakınlarda? Saçımı okşayan şehvetsiz imbat, içimi dışıma kapayıp yasaklayan tülümsü engel, adımımı atmadığım, yıkanmadığım ırmaklar, batmadığım bataklıklar, tırmanmadığım tepeler, boğulmadığım sığ denizler, et oburu kadınlar... Bırakın peşimi.

Ey savaşmadığı savaşların gazisi sarhoş! Kalk, gitme vakti geldi: Bir yıldan ötekine, kentten kente, utançtan utanca, kaddından kadına sürece büyük geri dönüşe, kutsal yolculuğuna hazırlan... Korkma, yalnız değilsin: Böyle uzun yolculuklara yoldaşlık eden ölüm olacak yanında...

Ey ölüm, ölümüm, bırakma beni...”

Birinci Bölüm

“Bir düşler kıyımıdır yaşam; çiğnenmiş, ihanete uğramış, satılmış, bırakılmış, unutulmuş bir düşler mezarlığıdır... Ne israf...”

(Pierre Schoendoerffer)

Temmuz 2003:

Bugün ölecek miyim? Öleceksem hazırım; cümlem dudaklarımda. Sıra son söze geldiğinde insanın mutlaka söyleyecek bir şeyi olmalı. Kurtz,* yaşamın son soluğunu dudaklarına üflerken iki kez, “Ne dehşet! Ne dehşet!” demişti. Benim sözlerim, “İçtim, hem de çok içtim,” olacak. Hayatımı boşuna harcamadığımı bundan iyi ne kanıtlar?

Doğumu kestirebiliyorken hiçliğe göçeceğimiz anın rastgeleliği ne kadar anlamsız. Hayatımız boyunca hazırlandığımız o kaçınılmaz son, kaderin umursamaz ama kararlılıkla atacağı zarlara bağlı. Kuşku sınırını geçtiğimi, hayatımın bir bozgun olduğunu kavradığım şu anki belirsizlik, Tanrı'nın almak için bunca yıl mayalandırdığı oç olmalı. Kim Tanrı zar atmaz demiş: Bugün kaç kaç atacak? İşte, günün sorusu.

Başka sorular da var aklımda. Ölmeye hazırlanırken kendimi yaşama içgüdüsunün arsız pençelerinden kurtarabilecek miyim? Belki de ölme dileği, acı çekmeme isteğinden

(*) Joseph Conrad'ın *Karanlığın Yüreği* adlı romanının kahramanı.

başka bir şey değil. Hayır, umut yoksunu birisi gibi yakı-
nırken kendime haksızlık etmemeliyim: Acıdan korkmuyoy-
rum, benimki sadece gecikmiş bir buluşmanın sabırsızlığı.

Henüz ölmedim, ölümün küçük kardeşinin, uykunun
koynundayım; bedenimi ikinci bir ten gibi saran mutlu bir
bilinçsizliğin içinde salınıyorum. Oysa yapmam gereken kir-
piklerimi ağır ağır aralamak; insanların uyanmak dediği o
zahmetli geri dönüşe hazırlanmak ve loş labirentimde bir
kez daha yönümü bulmak.

Yönüm belirsiz olsa da yolun sonunda beni neyin bekledi-
ğini biliyorum. Kararsız, dalgalı bir sessizlik: Uzaklarda bir
yerde Schoendoerffer'in köpeği* acı acı uluyor olacak; aşı-
ğıda terası süpürmeye hazırlanan Mücella'nın tedirgin ayak
sesleri; burnun ucunda, Kanal'daki ağları çıkarmaktan dö-
nen keyifsiz motorların öksürüğü andıran gürültüleri... Rüz-
gâr! Akşamki poyrazı, kalmış, Çandarlı Körfezi'ndeki yuva-
sına çekilmiş bulabilirim. Ya Yarımada'nın hâkimi, gerçek
Tanrısı! Kulaklarımı kabartıyorum: Ağustosböceklerinin
yaygaraya başlamadıklarına bakılırsa, doğmuş olsa bile he-
nüz yükselmemiş olmalı...

Loşluk gri bir eşarp gibi dalgalanarak benimle uzuyor,
kıvrılıyor ve buruşuyor. Yolun yarısındaım... Tek tük ses-
ler. Dinliyorum: Hayır, bunlar ses değil, göğsümden yata-
ğa su gibi damlayan hafif, cansız kalp atışları. Zavallı, inatçı
dost, tıpkı yırtık bir davul gibi çalıyor bugün...

Şimdi burada, yatağımda yüzükoyun yatarken ölürsem,
nereye gideceğim? Bu da belirsiz. Yön konusunda ben de,
yazgım da henüz bir karara varamadık. Cennete mi? Emin
değilim. Cennetle ilgili en kötü şey, oraya öldükten sonra
gidiyor olmak. Üstelik huriler, tembelliği özendiren iklim,

(*) P. Schoendoerffer, *Krala Veda*: 2. Dünya Savaşı'nda Borneo'da savaşıyan İngiliz-
ler, hareketlerini Japonlara belli etmemeleri için bütün köpekleri öldürdüler.
Sadece biri ormana kaçtı ve cangılın tuhaf sessizliğinde, türdeşlerinin ölümü-
ne aylar boyu uludu.

uyuşturucu mutluluk gibi insanı günaha çağırın şeylerle dopdoluyken, içki yok. Ne anlamsızlık! Peki, ya cehennem?

Loşluk deliniyor... Cehennemde miyim?

“Uyan artık!” Sami! Üşenmemiş, köşe başında tuzağa yatmış, beni beklemişti. Dostluğunu gizleyen sesini loşluğun içinde seçmeye çalıştım. “Şuayip yarım saattir terasta.”

Artık uyanmıyor, ayılıyorum... Bunu ne zaman kabullenecekti? Göz kapaklarımı geriye ittim ve döndüm. Ortalık kırık bir ışıkla aydınlanmıştı. Sami, yatağın ayak ucunda, koltuk değneklerinin arasında takla atıp duran oyuncağı andırıyordu. Odamdaydım; cehennemin ağzında. Sıcaklığın nedeni bu olmalıydı. “Galiba bugün ölmeyeceğim,” dedim.

Sami, “Bunda garip olan ne var?” dedi. “Ölüler ölmez. Yaşayanlarla kıyaslandıklarında tek üstünlükleri de budur zaten.” Tembelce esnedim. Bu lafı bir yerlerden aşırılmış olmalıydı. Yoksa günlüğümü mü okuyordu? Üstünde durmadım, ölü olmam iyi haberdirdi. Elimi uzatınca, “Şişeyi bitirmişsin,” dedi.

Sesi hâlâ dost değildi. Ayaklarımı aşağıya sarkıttım. Değdiği gibi, şişe boştu. Kalkabilir miyim? Deneyecekken durdum. Belki biraz daha beklemeliydim.

“Yalnız kalmak istiyorum,” dedim, vakit kazanmak için. Sami, kaşlarını kaldırdı, ben de sesimi yükselttim. “Duymadın mı?”

Duymuştu: “Yalnızlık, vahşi hayvanlar ve krallar içindir,” diye tısladı. “Sen hangisisin?”

“Uzatmam,” dedim. “Duşa girip, geleceğim.”

“Haberin olsun...” Derin bir soluk alıp günün ilk ültimatomunu yüzüme karşı okudu: “Saat üçe kadar içki yok. Kimseyi zorlayıp tehdit etmeye kalkışma, çünkü dolapların anahtarları bende.”

Henüz adı konmamış bir zebani! Ona öyle bakıyordum. “Saat şimdi kaç?” dedim.